

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
Посланичка група **СРПСКИ ПОКРЕТ ДВЕРИ – ПАТРИОТСКИ БЛОК**
15. септембар 2022. године
Београд

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. став 1. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1) Закона о Народној скупштини („Сл. гласник РС”, 9/2010) и чланова 150. ст. 1 и 190. ст. 1 Пословника Народне скупштине, подносимо **ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЛУСТРАЦИЈИ (ОДГОВОРНОСТИ ЗА КРШЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И ЗАКОНА)**, с предлогом да се узме у претрес.

Народни посланици:

Бошко Обрадовић

Мр Иван Костић

Проф. др Тамара Миленковић Керковић

Милован Јаковљевић

Радмила Васић

Борко Пушкић

ПРЕДЛОГ

Полазећи од потребе за коренимом променом постојећег политичког система у Србији,

Имајући за циљ увођење одговорности као врховног принципа приликом вршења јавних функција,

Народна Скупштина Републике Србије доноси

ДЕКЛАРАЦИЈУ О ЛУСТРАЦИЈИ (ОДГОВОРНОСТИ ЗА КРШЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И ЗАКОНА)

1. Многи који су активни на друштвено-политичкој и медијској сцени Србије последњих 75 година су заинтересовани да никада не дође до испитивања њихове одговорности у протеклом периоду. Али су зато грађани Србије веома заинтересовани за лустрацију и одговорност свих оних који су кршили закон у овом периоду, као и одузимање имовине носилаца јавних функција стечене незаконитим путем.

2. Доношењем и применом Закона о лустрацији утемељио би се нови вид политичке одговорности који би значајно да бављење политиком не сме бити дозвољено онима који су кршили људска права или на било који други начин учествовали у кршењу закона.

3. Законом о лустрацији би била основана Комисија са посебним овлашћењима за испитивање одговорности за кршење људских права и закона. Уколико би Комисија утврдила да је претендент на неку јавну функцију или особа која већ обавља одређену функцију кршила људска права и законе - донела би закључак о томе и лустрирани функционер би сносио последице у виду забране даљег обављања јавне функције, а против истог би била поднета и кривична пријава надлежним тужилаштвима ако већ није кривично процесуиран пре тога.

4. Провера кршења људских права и закона обављала би се увидом Комисије у досијеа БИА-е, документа полиције, правосуђа, универзитета и друге званичне списе. Зато је најпре потребно доношење Закона о отварању тајних досијеа, као и преиспитивање свих академских звања.

5. Општи облици кршења људских права и закона који би били предмет Закона о лустрацији су све радње лица предузете у вршењу дужности које представљају кривично дело или друго кажњиво дело које се гони по службеној дужности, које имају за циљ да се неко лице лиши права које му припада, радње које имају за циљ да утичу на државни орган да донесе одлуку којом се грађани доводе у неравноправни положај (да ли су неки тужилачки или судски случајеви са посебном пажњом третирани из политичких разлога, а неки други су склањани и никада нису дошли на ред...), радње којима се повређује право на приватност (доушник за тајну полицију, неовлашћено отварање поште или прислушкивање, достављање противзаконитих информација...), одузимање приватне имовине након 1945, пљачкашке приватизације после 2000, трговину факултетским дипломама и докторатима...

6. Последица спроведеног поступка лустрације била би изрицање привремене забране бављења политиком или рада у државним институцијама и службама. Забрана се може

односити на обављање функције народног посланика, председника, министра, градоначелника, тужиоца, судије, директора јавног предузећа, гувернера Народне банке...

7. Лустрација је потребна јер решава проблеме корумпираног система у коме деценијама делује иста корумпирана структура политичара, новинара, полицајаца, тужилаца и судија. Овај политички систем је зрео за лустрацију и не постоји други начин његовог оздрављења и очишћења.

8. Доношењем Закона о лустрацији и његовом применом поставио би се нови вид политичке одговорности који успоставља нову државну управу и враћа поверење грађана у своју државу.

9. Као што лице које је било на дугогодишњој робији не може бити полицајац или лице које је осуђивано не може бити народни посланик или одборник тако лустрација треба да учини да онај ко се показао као склон противзаконитим и нечасним радњама више не може да се бави политиком и ради у државној служби.

10. Лустрација није и не сме бити неконтролисана освета над политичким неистомишљеницима већ политичка и свака друга одговорност за кршење закона и јасна разлика између старог и новог политичког уређења.

У Београду, ...2022. године

ПРЕДСЕДНИК НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I УСТАВНИ ОКВИР

Уставни основ за доношење ове декларације садржан је у одредби чл. 99. ст. 1. тачка 7. Устава Републике Србије, којим је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије, као и у чл. 8. ст. 1. Закона о Народној скупштини, којим је, између осталог, прописано да Народна скупштина доноси декларације.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Оно по чему је Србија специфична, јесте да никада није ни дошло до покушаја лустрације. Последица те чињенице је општа државна нестабилност, а земљу муче разни неспособни режими и општа појава непотизма у државним институцијама.

Овде посебно треба поменути протоколе Савета Европе који као обавезујући процес у бившим тоталитарним режимима предвиђају како денацификацију тако и декомунизацију. Свака од бивших држава источног блока имала је свој модел лустрације, а овде ћемо поменути оне најуспешније. У Чешкој и у Словачкој није дошло до судских поступака против бивших функционера, али су зато сви кадрови који су припадали вишим слојевима тоталитарних структура једноставно онемогућени да се више икада баве јавним

функцијама у судству, тужилаштву, полицији и органима државне управе који подразумевају учешће у доношењу озбиљних политичких одлука.

У Немачкој је формирана државна агенција која данас има 1709 запослених, а чији је циљ стална истрага против бивших функционера источњемачких безбедоносних служби. У суштини, овакав модел лустрације подразумева стални и системски напад, те већина бивших функционера и сарадника Штазија једноставно живи у константној несигурности и губи вољу да се кандидује за функције у судству, тужилаштву или било ком органу власти који доноси битне одлуке.

У Пољској је процес лустрације у току. Одлуку о спровођењу лустрације донео је 1991. године Парламент, а исту је потврдио Уставни суд. Од 2007. године лустрацијом се бави посебна државна агенција.

Лустрација у Украјини је једноставно процес уклањања свих функционера из ранијег периода са било какве јавне функције, а у временском периоду од пет до десет година.

Сходно напред наведеном, резултати лустрације се разликују од државе до државе, али је свакако највећи ефекат јачање односно оснаживање кредибилитета Влада које су замениле корумпиране неспособне режиме који су им претходили.

Узимајући неспровођење лустрације у Србији до данашњег дана и формирање тзв. дубоке државе, Србији се строго препоручује хибридни модел лустрације, а то значи судско праћење функционера тоталитарног и посттоталитарног режима, формирање специјалне агенције за лустрацију која ће под сталним надзором и провером држати иста лица и општа забрана приступа садашњим и бившим функционерима у полицији, судству, тужилаштву, Влади било каквој државној функцији најмање у наредних десет година. Све ово подразумева формирање посебних тужилаштава, посебних управа у оквиру полиције, специјализованог дела будуће службе за заштиту уставног поретка са сопственим персоналом. Наравно, подразумева се да овакве структуре претпостављају и снажну парламентарну контролу, а у циљу спречавања личних освета и злоупотреба овлашћења. Исто тако, у складу са хелсиншком конвенцијом потребно је лицима која су предмет лустрације обезбедити и уставно-судску заштиту.

Питање лустрације у Србији више се не сме третирати ни само као политичко или правно већ пре свега безбедоносно питање првог реда, имајући у виду појаву дубоких парадржавних структура која неће презати да у промењеним условима угрозе и животе функционера будуће државне власти, а што је на практичном примеру у Србији већ показано 2003. године.

Лустрација је један вид санкције, а истовремено и задовољење правде, те наш Покрет иде у сусрет очекивањима грађана, а то је управо спровођење лустрације као почетне фазе једног новог система у политичком животу Србије.

Лустрација је потребна јер решава проблеме разореног система у коме деценијама делује иста корумпирана структура политичара, новинара, полицајаца, тужилаца и судија. Овај политички систем је зрео за лустрацију и не постоји други начин његовог очишћења и оздрављења. Лустрација није и не сме бити неконтролисана освета над политичким неистомишљеницима већ правна и свака друга одговорност за кршење закона и јасна разлика између старог и новог политичког уређења. Промена власти једноставно није довољна. Власт се мењала али је корумпирани политички систем остајао исти. Зато је данас кључна промена комплетног система, у чему лустрација игра једну од пресудних улога.

III ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

За спровођење ове декларације нису потребна додатна финансијска средства у буџету Републике Србије.